

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНА КОМПОНЕНТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛІДЧОГО

УДК: 159.98

Карпушина Наталія Борисівна

Здобувач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, Київ (Україна)

Анотація. Стаття присвячена висвітленню питання про вагомість емоційно-ціннісної компоненти інформаційної компетентності слідчого. Визначено сучасні погляди на роль емоційно-вольової та ціннісно-спонукальної сфери особистості слідчого в забезпеченні ефективного розслідування. Наводяться результати порівняльного дослідження детермінант емоційно-ціннісної компоненти інформаційної компетентності у інформаційно досвідчених та недосвідчених слідчих. Встановлено диференційні відмінності за показниками особистісного адаптивного потенціалу, здатності до саморегуляції, емоційної стабільності, емоційних бар'єрів у спілкуванні, піддатності станам психоемоційної напруженості, термінальних та інструментальних ціннісних орієнтацій. Зазначені відмінності можуть використовуватись в системі професійного відбору на посади слідчих МВС України та організації професійного навчання.

Ключові слова: інформаційна діяльність слідчого, інформаційна компетентність, емоційно-ціннісна компонента, адаптивний потенціал, емоційна стабільність, професійний відбір.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових професійної діяльності слідчого є робота, спрямована на пошук інформації про подію правопорушення, всебічний її аналіз та надання інформації ступеня достовірного знання. В зв'язку з цим вагомим професіографічним завданням є окреслення критеріїв діагностики та формування інформаційної компетентності, під якою нами розуміється система внутрішніх ресурсів особистості,

необхідних для ефективних інформаційних дій у визначеному колі слідчих ситуацій.

Системний характер взаємодії нормативно-правових, соціально-психологічних та діяльнісно-операціональних детермінант інформаційної компетентності слідчих зумовлює низку емоційно-вольових та ціннісно-мотиваційних аспектів її розуміння, до яких слід віднести: - зумовленість всебічного розвитку професійно-культурологічних тенденцій у особистості слідчого на основі ґрунтов-

них психічних новоутворень (когнітивних, мотиваційно-ціннісних, рефлексивних, емоційно-вольових тощо), які виступають інтеграторами формування цілісної «інформаційної особистості»; - опанування особистістю ціннісно-смысловими компетенціями, які забезпечують не лише загальну орієнтацію фахівця в інформаційному просторі, але й формують мотивацію та вибірковість щодо особистісного та професійного зростання; - зумовленість професійної майстерності слідчого достатнім рівнем емоційно-вольової регуляції інформаційної поведінки в контексті безпосередньої взаємодії з носіями інформації, здатності контролювати оптимальний і варіативний стан психоемоційного тла комунікації та попереджати негативний вплив деструктивної психічної напруженості на ефективність сприйняття і аналізу значущої інформації; - визначеність діагностико-прогностичних критеріїв і показників продуктивного розвитку інформаційної та комунікаційної компетентності як основи формування модельних уявлень стосовно слідчого як особистості і професіонала.

Проблематика мотиваційно-ціннісних та емоційних компонентів інформаційної компетентності була предметом наукового розгляду як на рівні загальних підходів до становлення професіонала, так і стосовно діяльності правоохоронців і, зокрема, слідчих.

В роботах О. Р. Ратинова, В. В. Васильєва, Ф. Є. Водолазського, Л. Д. Удаलोвої, О. В. Кришевич, О. Ф. Конуп обґрунтовується

вагомість емоційно-вольової та ціннісно-спонукальної сфери особистості слідчого в забезпеченні ефективного розслідування, отримання інформації в ситуації взаємодії з учасниками розслідування, окреслюються шляхи та напрями формування відповідних професійно-важливих якостей.

Цілком слушно Б. Блумом в низці освітніх завдань щодо формування емоційної сфери особистості фахівця виокремлюються:

- сприйняття – готовність і здатність отримувати емоційно-зabarвлену інформацію, уважність до вислуховування інших, сприйнятливості соціальних проблем;
- реагування – активна участь особистості у власному навчанні, вияв цікавості до навчання, участь в обговореннях групових проблем;
- ціннісні орієнтації – від простого прийняття ціннісної орієнтації до повної прихильності, прояв поваги до індивідуальних і культурних відмінностей;
- організація – процес поєднання різних ціннісних орієнтацій, вирішення протиріч між ними і засвоєння цих орієнтацій, відповідальність за поведінку;
- поширення – деяка система цінностей з точки зору переконань, ідей і поглядів, упевненості в роботі, соціальна і психологічна адаптованість. [1]

До важливих змістовних характеристик інформаційної компетентності В. В. Брежнев відносить:

мотиви – те, що спонукає отримувати важливу інформацію для забезпечення професійної діяльності;

психофізіологічні особливості (властивості) – фізіологічні характеристики і відповідні реакції на професійно важливу інформацію; забезпечення самоконтролю;

установки і цінності – особистісні характеристики, уявлення особистості про саму себе; наприклад, віра в спроможність засвоїти інформаційні технології і ефективно використовувати їх в роботі. [2]

Відповідно, ціннісно-мотиваційний компонент інформаційної компетентності створює умови, які сприяють подоланню внутрішніх бар'єрів, формуванню психологічної готовності діяти в інформаційному середовищі, ціннісно-сміслових аспектів інформаційної діяльності.

Спробу окреслити низку системоутворюючих компетенцій, які змістовно визначають не лише успішність реалізації певних психологічних впливів, але й сприяють розвитку особистості майбутнього фахівця, здійснено П. Ю. Гончаровим [3], який до них відносить мотиваційно-ціннісну компетенцію, спрямовану на формування особистісних цілей-цінностей професійної діяльності, а також емоційно-вольову компетенцію, спрямовану на формування навичок самоконтролю та саморегуляції поведінки. Відтак, високий рівень ціннісних диспозицій особистості визначає спрямованість на широку соціальну взаємо-

дію, готовність виконувати соціальні ролі в професійній діяльності. Середній їх рівень характеризує орієнтованість правоохоронця на виконання завдання, проте за наявності потреби в соціальному схваленні, потребі в прихильності та емоційних стосунках з оточуючим середовищем.

Науковець Т. В. Панкова [4], інтегруючи мотиваційні та емоційні властивості особистості в єдиній мотиваційно-ціннісній компоненті інформаційної компетентності, вважає, що вона містить систему мотивів, емоційно-вольових і ціннісних відносин до діяльності, до суспільного оточення, до власної особистості, здібностей, їх розвитку і детермінує вибірково спрямованість на інформаційну діяльність і взаємодію. В ній відображено орієнтованість особистості на креативне здійснення інформаційної діяльності, самовдосконалення в сфері інформаційної взаємодії і акмеологічно визначених досягнень.

Ми вважаємо емоційно-ціннісну компоненту інформаційної компетентності слідчого системою емоційно-вольових і ціннісних опосередкувань інформаційної діяльності, спрямованою на саморегуляцію та самовдосконалення у сфері інформаційного пошуку при розслідуванні правопорушень.

Методиками експериментального дослідження емоційно-ціннісної компоненти інформаційної компетентності недосвідчених та досвідчених слідчих нами обрано наступні:

1. Багатофакторний опитник Р. Кеттелла (16

PF), зокрема такі його шкали: С, F, G, Q3 та Q4; 2. Опитник «Адаптивність» (А. Г. Маклаков, С. В. Чермянін), орієнтований на визначення особистісного адаптивного потенціалу (ЛІАП); 3. Опитник здатності до саморегуляції (АІ) (В. М. Куніцин); 4. Опитник Г. Ю. Айзенка (шкала «нейротизм-емоційна стабільність»); 5. Методику «Емоційні бар'єри у спілкуванні» (В. В. Бойко); 6. Опитник визначення піддатності станам психоемоційної напруженості (В. Г. Андросюк); 7. Методику «Ціннісні орієнтації» (бланковий варіант М. Рокича).

Аналіз отриманих результатів дозволив констатувати наступні особливості показників емоційно-ціннісної компоненти інформаційної компетентності в групах піддослідних.

Виявлено достатньо виразний особистісний адаптаційний потенціал в усіх категоріях обстежених осіб, який характеризує достатній рівень орієнтування в ситуаціях взаємодії, задовільну емоційну стійкість та здатність до швидкого вироблення стратегій поведінки ($X=25,0$; $28,83$ та $30,58$ відповідно). Суттєвих диференційних відмінностей за цим показником в групах досвідчених та недосвідчених слідчих не виявлено ($U=148$ при $P\leq 0,5$). Стосовно здатності до саморегуляції в спілкуванні існує статистично значуща відмінність показників цієї здатності між досвідченими і недосвідченими слідчими ($t=5,41$ при $P\leq 0,05$). Виразність адаптаційних спроможностей слідчих з досвідом роботи понад 5 років, порівняно з іншими слідчими, підтверджується дани-

ми кореляційного аналізу, згідно якого встановлено закономірний від'ємний зв'язок показників особистісного адаптаційного потенціалу та саморегуляції в спілкуванні. Проте, лише у досвідчених слідчих кореляційний зв'язок існує на статистично значущому рівні ($r=-0,21$ при $P\leq 0,05$).

В контексті саморегуляції поведінки в інформаційній взаємодії актуальним постало питання про можливу роль емоційного відреагування, наявності чи відсутності емоційних бар'єрів, що впливають на особливості комунікативної адаптації. Дослідження загальних та парціальних показників емоційних бар'єрів в спілкуванні дозволило сформулювати низку висновків. Так, інтегральний показник емоційної проблемності виявився найнижчим в царині досвідчених слідчих ($X=8,08$), хоча й статистично значущих відмінностей порівняно з іншою категорією осіб не виявлено ($t=6,12$ при $P\leq 0,05$). Натомість, усі слідчі виявили суттєво неадекватний прояв емоцій ($X=2,50$ та $2,34$ відповідно). Про відсутність проблем емоційного супроводження комунікативного процесу в обох категоріях обстежених свідчать його невисокі показники ($X=1,67$; $1,58$ та $1,42$) за відсутності відмітних диференціацій ($t=4,94$ при $P\leq 0,05$). Значно менший ризик деструктивного впливу негативного емоційного тла на спілкування виявився притаманним слідчим з досвідом діяльності понад 5 років ($X=1,25$), порівняно з емоційними бар'єрами такого роду у недосвідчених слідчих ($X=1,92$).

Аналогічні своєрідності існують стосовно емоційних детермінант психологічного контакту з комунікантами – відсутність прагнення зближуватись з ними на емоційній основі при таманна саме слідчим з незначним досвідом роботи ($X=1,67$). Орієнтованість на емоційну близькість в контактній взаємодії достатньо виразна у досвідчених слідчих ($X=1,33$). Фактична відсутність емоційних проблем в інформаційній комунікації у слідчих з досвідом роботи понад 5 років, порівняно з недосвідченими, знайшла відображення при обрахуванні кореляційних залежностей між детермінантами цих проблем та особистісним адаптаційним потенціалом. Зокрема, в цій категорії фахівців не встановлено жодного вагомого кореляту адаптаційного потенціалу і причин емоційної проблемності у взаємодії, що свідчить про відсутність впливу емоційного дисбалансу на адекватність орієнтування в комунікативній ситуації та обрання доцільної поведінки. Водночас, у слідчих з незначним досвідом роботи обраховано статистично значущі кореляційні залежності між адаптаційними спроможностями та неадекватним емоційним реагуванням ($\rho=-0,21$ при $P\leq 0,05$), впливом негативних емоцій ($\rho=0,22$) та нездатністю зближення на емоційній основі ($\rho=0,27$).

Дослідницький інтерес було також спрямовано на те, чи впливають і якою мірою емоційні бар'єри на саморегуляцію в міжособистісній взаємодії. Обрахування кореляційних відносин між цими особистісними диспо-

зиціями дозволив констатувати, що у досвідчених слідчих неоліки саморегуляції виявились пов'язаними з негативним емоційним тлом спілкування ($\rho=0,22$ при $P\leq 0,05$), відсутністю прагнення до емоційної близькості ($\rho=0,62$) та інтегральним показником емоційного дисбалансу ($\rho=0,22$). Найвиразніша залежність ефективності саморегуляції та емоційним супроводженням взаємодії виявилась у недосвідчених слідчих: стосовно емоційної дезадаптованості ($\rho=-0,32$ при $P\leq 0,05$), впливу негативних емоцій ($\rho=-0,34$), небажанням емоційно зближуватись з комунікантами ($\rho=-0,35$) та інтегративним індексом емоційних бар'єрів ($\rho=-0,58$), що свідчить про значне зниження потенціалу саморегуляції при загостренні емоційних проблем. Аналіз особистісної риси «Емоційна стабільність-рухливість» (Г. Ю. Айзенк) виявив наявність нормо-середнього його значення ($X=12,0$) у досвідчених слідчих та тенденцію до зменшення її прояву у слідчих з досвідом роботи менше 5 років ($X=10,92$). Зв'язок цієї риси з адаптаційним потенціалом, здатністю до саморегуляції поведінки та емоційним супроводженням комунікативної взаємодії виявив деякі відмінності у фахівців досліджуваних категорій. Так, емоційна рухливість у досвідчених слідчих виявилась позитивно пов'язаною як з процесом адаптації до ситуації комунікації ($\rho=0,22$ при $P\leq 0,05$), так і з саморегуляцією поведінки ($\rho=0,38$). Значущий корелят у малодосвідчених слідчих констатовано лише щодо адапта-

ційної спроможності ($\rho=0,35$). Диференційні залежності встановлено між емоційною рухливістю та окремими змістовними показниками емоційних бар'єрів у спілкуванні. Статистично значущі зв'язки у піддослідних досвідчених слідчих обраховано стосовно переважання негативних емоцій в спілкуванні ($\rho=0,53$ при $P \leq 0,05$), а у недосвідчених слідчих – щодо невиразності емоційного прояву ($\rho=0,20$), емоційного відсторонення ($\rho=0,30$). Загалом, така особистісна риса як емоційна стабільність-рухливість виявилась референтною щодо її оцінки як кореляту наявності чи відсутності емоційних проблем в ситуації інформаційної взаємодії, про що свідчать наявні статистичні зв'язки з інтегративним показником емоційних бар'єрів в спілкуванні у всіх обстежених категорій ($\rho=0,20$; $0,20$ відповідно при $P \leq 0,05$).

В дослідженні певною мірою виявлено особливості типологічної піддатності обстежених категорій фахівців тим чи іншим станам психоемоційної напруженості, що, на наш погляд, може виступати як чинником саморегуляції інформаційно-комунікативної поведінки, так і причиною виникнення емоційних проблем. Так, аналіз отриманих даних дозволив констатувати відсутність абсолютної виразності піддатності слідчих з досвідом роботи понад 5 років певному стану напруженості. Зокрема, найбільш сприятливими стосовно виникненню стресів виявились недосвідчені слідчі ($X=22,4$). Найсуттєвіший показник під-

датності фрустрації виявився також у малодосвідчених слідчих ($X=18,0$), середні ж значення притаманні компетентним слідчим ($X=14,1$). Найбільший показник конфліктогенності встановлено щодо слідчих з недостатнім досвідом діяльності ($X=23,1$), менші значення піддатності конфліктам виявлено у досвідчених слідчих ($X=16,0$). Відсутні статистичні розбіжності показників піддатності кризовій перебудові структури особистості в обох категоріях обстежених ($U=182$ при $P \leq 0,5$), з деяким переважанням показника у недосвідчених слідчих ($X=21,4$). Досить цікаві особливості притаманні зв'язку піддатності особистості станам напруженості з характеристиками адаптаційних здібностей та саморегуляції комунікативної поведінки. Зокрема, не встановлено жодного статистично значущого кореляту між особливостями схильності до напруженості та особистісного адаптаційного потенціалу у обстежених досвідчених слідчих. Щодо недостатньо компетентних слідчих констатовано наявний кореляційний зв'язок адаптивності лише з піддатністю кризовому стану напруженості ($\rho=0,23$ при $P \leq 0,05$). Широко статистично вагомі залежності встановлено в царині досвідчених слідчих між здатністю до саморегуляції поведінки та усіма показниками диференційованої схильності до напруженості: з піддатністю стресам ($\rho=-0,23$ при $P \leq 0,05$), фрустраціям ($\rho=0,26$), особистим конфліктам ($\rho=0,28$) та кризовим змінам в особистості ($\rho=-0,20$), що може свідчити про визнання параметру схиль-

ності до психоемоційної напруженості індикатором здатності до саморегуляції. Стосовно залежностей між схильністю до виникнення напруженості і інтегративним показником емоційних проблем у спілкуванні, значущий кореляційний зв'язок у досвідчених слідчих існує з піддатністю стресам ($\rho = -0,31$), а у малокомпетентних слідчих – з фрустраційним ризиком ($\rho = 0,21$) та піддатністю особистісним кризам ($\rho = 0,20$).

Дослідження ролі деяких особистісних властивостей в опосередкуванні характеристик емоційно-ціннісної складової інформаційної компетентності слідчих дозволило констатувати наявність певних вагомих кореляційних залежностей. По-перше, виявлено очікувані негативні зв'язки фактору С (емоційна стійкість) у компетентних слідчих з показниками вираженості емоційних бар'єрів та фактором «Нейротизм-емоційна стійкість» (За Г. Айзенком), зокрема, щодо невміння керувати емоціями ($\rho = -0,35$ при $P \leq 0,05$), домінування негативних емоцій ($\rho = -0,30$) та емоційної рухливості ($\rho = -0,42$). Навпаки, малодосвідченим слідчим притаманна емоційна невірноваженість у взаємодії, про що свідчать кореляції фактору С з невмінням керувати емоціями ($\rho = 0,27$ при $P \leq 0,05$), неадекватним емоційним реагуванням ($\rho = 0,61$), домінуванням негативного емоційного тла ($\rho = 0,20$) та інтегративним показником емоційної нестриманості ($\rho = 0,31$). Імпульсивність та нестриманість, змістовно відображені фактором F, виявились значуще

пов'язаними зі схильністю до емоційних дисбалансів також у малодосвідчених слідчих ($\rho = 0,46$; $0,26$ та $0,31$ при $P \leq 0,05$). Дезорганізованість та нестабільність, як особистісні риси (фактор G) у слідчих з незначним досвідом роботи, позитивно корелюють не лише з більшістю показників емоційних бар'єрів, але й зі здатністю до саморегуляції поведінки ($\rho = -0,32$ при $P \leq 0,05$). Цікаво, що зміст фактору G виявився також достатньо вагомим в опосередкуванні емоційного супроводження спілкування і у досвідчених слідчих, зокрема, невміння управляти емоціями ($\rho = 0,29$ при $P \leq 0,05$), неадекватного їх прояву ($\rho = 0,36$) та здатності до саморегуляції ($\rho = -0,51$). В обох категоріях обстежених встановлено виразні статистично значущі позитивні зв'язки фактору Q4 (непорухливість-напруженість) з деякою меншою кількістю корелятивів у слідчих з досвідом роботи менше 5 років.

Важливою детермінантою формування інформаційної компетентності і, зокрема, її емоційно-ціннісної компоненти є ціннісні орієнтації особистості, які визначають змістовну сторону спрямованості особистості і складають основу її ставлення до навколишнього світу, до інших людей, до самої себе, основу світоглядних позицій і ядро мотивації життєвої активності, основу життєвої концепції і філософії життя. За методикою М. Рокича, нами було визначено структуру ціннісної сфери осіб досліджуваних категорій, зокрема, термінальних цінностей – орієнтованості на

цілі індивідуальних та професійних досягнень та цінностей інструментальних – орієнтованості на формування ефективних способів та прийомів професійної діяльності та сформованості бажаних психологічних якостей. В зв'язку з низькою формалізованістю показників, вагомими було обрано дані, віднесені до 66,0% довірчого статистичного інтервалу.

В категорії конкретних та абстрактних термінальних цінностей, слідчими з досвідом роботи понад 5 років обрано в якості провідних «здоров'я» та «матеріальна забезпеченість» (71,0% обстежених), «дружні стосунки» (68,4%), «життєва мудрість» (67,7%) та «свобода» (66,2%). В царині недосвідчених слідчих визнано вагомими «матеріальну забезпеченість» (80,3%), «активне діяльне життя» (72,0%), «дружні стосунки» (70,4%), «свобода» (67,3%) та «пізнання» (65,8%). Стосовно термінальних цінностей професійної самореалізації, досвідченими слідчими виокремлено «продуктивне життя» (69,2% опитаних) та «суспільне визнання» (68,4%); слідчими з незначним досвідом роботи – «продуктивне життя» (71,8%) та «дружні відносини» (66,5%).

Більшу виразність опитані фахівці виявили щодо груп інструментальних цінностей.

1. Цінності етичні, спілкування та виконуваної справи:

- досвідчені слідчі: «відповідальність» (90,6%), «акуратність» та «старанність» (87,0%), «незалежність» (80,2%),

«раціоналізм» (77,5%), «ефективність в справах» (68,2%);

- малодосвідчені слідчі: «відповідальність» (89,6%), «освіченість» (81,4%), «ефективність в справах» (79,2%), «незалежність» (76,7%), «відповідальність» (66,1%).

2. Індивідуалістичні, конформістські та альтруїстичні цінності:

- слідчі з досвідом роботи понад 5 років: «раціоналізм» (86,4%), «самоконтроль» (68,8%) та «незалежність» (67,2%);
- слідчі з досвідом роботи менше 5 років: «незалежність» (87,1%), «тверда воля» (71,8%), «вихованість» (69,3%), «раціоналізм» (68,3%).

3. Цінності самоствердження:

- досвідчені слідчі: «незалежність» (78,8%), «терпимість» (67,2%), «тверда воля» (66,4%);
- недосвідчені слідчі: «освіченість» (83,4%), «ефективність в справах» (70,3%), «самоконтроль» (68,3%).

Таким чином, усі категорії обстежених осіб виявили значущими термінальними цінностями «матеріальну забезпеченість», а інструментальними – «відповідальність», «ефективність в справах» та «раціоналізм». Спільними для категорій слідчих встановлено: «термінальні цінності – «продуктивне життя» та «дружні стосунки», інструментальною цінністю – «незалежність». Необхідно підкре-

слити вагомість деяких цінностей, які притаманні ціннісно-орієнтаційній сфері особистості слідчих з досвідом роботи понад 5 років. Це термінальні цінності – «життєва мудрість», «здоров'я», «суспільне визнання» та інструментальні – «раціоналізм», «самоконтроль» та «тверда воля».

Перелік використаних джерел:

1. Bloom B. Taxonomy of Educational Objectives: Handbook 1, the Cognitive Domain (Bloom et al).- Un.Penns.:1956 – 654 p.
2. Брежнев В. В. Содержание и структура информационной компетентности старшеклассника / В.В.Брежнев // – Курск: КГУ, 2010. – 116 с.
3. Гончаров П. Ю. Содержание управленческой компетентности курсантов военных институтов внутренних войск МВД России / П.Ю.Гончаров // Педагогический журнал. №1-2. – М.: Аналитика Родис, 2013. – сс..124-132.
4. Панкова Т. В. Сущность, содержание и структура информационно-коммуникационной компетентности студента вуза // Социально-антропологические проблемы информационного общества. Выпуск 1. - Концепт. - 2013. - ART 64042. - URL: <http://e-koncept.ru/teleconf/64042.html>.

References (Transliteration):

1. Bloom B. Taxonomy of Educational Objectives: Handbook 1, the Cognitive Domain (Bloom et al).- Un.Penns.:1956 – 654 p.
2. Brejnev V. V. Soderjaniye I struktura informacionnoj kompetentnosti starsheclassnika / V.V. Brejnev – Kursk: KGU, 2010. – 116 s.
3. Goncharov P. U. Soderjaniye upravlencheskoj kompetentnosti kursantov voennikh institutov vnutrennikh voisk MVD Rossiji / P.U.Goncharov // Pedagogicheskij

jurnal. №1-2. – М.: Analitika Rodis, 2013. – сс..124-132.

4. Pankova T. V. Suschnost, soderjaniye I struktura informacionno-kommunikacionnoj kompetentnosti studenta vusa // Socialno-antropologicheskie problemi informacionnogo obschestva. Vip 1. – Koncept. - 2013. - ART 64042. - URL: <http://e-koncept.ru/teleconf/64042.html>.

Karpushina Natalia

PhD student at the department of juridical psychology at National academy of internal affairs, Kyiv (Ukraine)

EMOTIONALLY-VALUABLE COMPONENT OF INFORMATION COMPETENCE OF POLICEMAN

ABSTRACT

The article is devoted to finding out of question about ponderability of emotionally-valued component of informative competence of investigator in the process of investigation of crimes. Modern looks are outlined to the role of emotionally-volitional and valued-incentive sphere of personality of investigator in providing of effective investigation. In particular, it is set in researches, that the features of these spheres in investigation activity are predetermined by system co-operation of normatively-legal, socialpsychological and activity-operational factors. In the article the results of comparative research of emotionally-valued determinants of informative competence are represented for the informatively experienced and non-experienced investigators. A presence is well-proven enough expressive personality adaptation potential for the experienced investigators, which characterize the high level of orientation in the situations of co-operation, satisfy emotional firmness and capacity for the rapid

making of strategies of behavior. To the same category of inspected inherent insignificant risk of destructive influence of negative emotions on intercourse which determines actual absence of emotional problems in informative communication. Ponderability of some values is set in research, what inherent to the valued-orientation sphere personalities of investigators with experience 5 over. It terminal values are «vital wisdom», «health», «public confession» and instrumental is «rationalism», «self-control» and «hard will».

The noted differences can be used in the system of professional selection on positions of investigation Ministry of Internal Affairs of Ukraine and organization of professional studies.

Keywords: informative activity of investigator, informative competence, emotionally-valued component, adaptive potential, emotional stability, professional selection.

Карпушина Наталья Борисовна

Соискатель кафедры юридической психологии Национальной академии внутренних дел, г. Киев (Украина)

ЭМОЦИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНАЯ КОМПОНЕНТА ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СЛЕДОВАТЕЛЯ

Аннотация. Статья посвящена выяснению вопроса о значимости эмоционально-ценностной компоненты информационной компетентности следователя. Изложены современные взгляды на роль эмоционально-волевой и ценностно-побудительной сферы личности следователя в обеспечении эффек-

тивного расследования. Приводятся результаты сравнительного исследования детерминант эмоционально-ценностной компоненты информационной компетентности у информационно опытных и неопытных следователей. Установлены дифференциальные различия по показателям личностного адаптивного потенциала, способности к саморегуляции, эмоциональной стабильности, эмоциональных барьеров в общении, подверженности состояниям психоэмоциональной напряженности, терминальных и инструментальных ценностных ориентаций. Отмеченные различия могут использоваться в системе профессионального отбора на должности следователей МВД Украины и организации профессионального обучения.

Ключевые слова: информационная деятельность следователя, информационная компетентность, эмоционально-ценностная компонента, адаптивный потенциал, эмоциональная стабильность, профессиональный отбор.

Дата отримання статті: 01.03.2017

Дата рекомендації до друку: 03.03.2017